

w XX wieku) dla stworzenia własnej, dotyczącej nowych mediów. Na przykład w trzecim rozdziale, zatytułowanym *Surveillance, Technology and Paranoia*, Fuerry powraca do idei *Panopticon*, zawartej w książce Foucaulta pt. *Nadzorować i karać* (1987), a następnie do prac Gilles'a Deleuzego i Felixa Guattariego – autorów dwóch tomów francuskiego dzieła, przetłumaczonego na angielski: *Capitalism and Schizophrenia: Anti-Oedipus* (1972) i *A Thousand Plateaus* (1980). Ponadto w refleksji autorki znajdziemy takie nazwiska, jak Pierre-Félix Bourdieu (francuski socjolog, twórca teorii przemocy symbolicznej), Zygmunt Freud (austriacki neurolog i psychiatra) czy niemiecki poeta Johann Wolfgang von Goethe.

Nowe media są pretekstem do mówienia o innym zjawisku, jakim jest digitalizacja ciała ludzkiego. W kolejnym rozdziale, zatytułowanym *The Digitalization of the Body*, autorka podejmuje się refleksji na temat relacji pomiędzy nowymi mass mediami a ciałem ludzkim i koncepcją ciała ludzkiego. Nowe media kształtują tożsamość człowieka, jego płciowość, wygląd, system wartości. Portale społecznościowe, które są owocem nowych mass mediów, pozwalają na upublicznienie tego, co do tej pory było prywatne, a więc ludzkie ciało. Dają także „szansę” zaistnienia jednostkom w sieci jako tzw. celebrytom mas, o czym mówią dwa ostatnie rozdziały pracy: *Pleasure in and of New Media: The Pleasure of the Browsing Image* oraz *New Media: Habitus and Identity*.

Książka Kelli Fuery, będąca interdyscyplinarnym ujęciem tytułowego zagadnienia, charakteryzująca się różnorodnością metodologiczną, stwarza okazję do ciekawej lektury także dzięki układowi publikacji: są w niej wyjaśnione używane pojęcia, zawiera skorowidz pojęć oraz bogatą bibliografię. Rozdziały i paragrafy zostały logicznie zaplanowane. Przede wszystkim jednak jest kolejną pozycją na rynku wydawniczym dotyczącą tzw. nowych mediów i ich znaczenia zarówno dla człowieka jako jednostki, jak i dla wspólnoty kultury, jaką tworzy z innymi w systemach porozumiewania się.

Ks. Jarosław Jęczeń
Katedra Życia Społecznego Rodziny
Instytutu Nauk o Rodzinie KUL

Il mistero della vita nella relazione uomo–donna, a cura di Francesco Piloni, Cantalupa, TO: Effatà Editrice 2009, ss. 152.

Książka pod redakcją Francesco Piloni *Il mistero della vita nella relazione uomo–donna* (*Tajemnica życia w relacji mężczyzna–kobieta*), jest owocem Kongresu Duchowości Małżeńskiej, który odbył się w Sestri Levante we Włoszech w dniach

8-12 lipca 2009 roku pod tym samym tytułem. Tematem przewodnim tego Kongresu, jak i książki jest otwarcie się na przyjęcie nowego życia w małżeństwie, które ukazane jest jako spotkanie z tajemnicą, z prawdą, do której człowiek nie może dotrzeć i zrozumieć sam, i którą może zrozumieć jedynie poprzez stałą i ufną relację z Bogiem. Chodzi tu o odkrycie prawdy o rodzicielstwie w relacji do Boga i o darze życia ludzkiego, który małżonkowie przekazują we współpracy z Bogiem.

Ważnym elementem poruszonym w poszczególnych rozdziałach tej pozycji, co z pewnością jest jej zaletą, jest zwrócenie uwagi i podkreślenie, że wychowanie do odpowiedzialnego rodzicielstwa nie może ograniczać się jedynie do poznania technik naturalnego planowania rodziny, ale musi być włączone w rozwój małżeńskiej miłości i przede wszystkim duchowości, co wskazuje na konieczność relacji ze Stwórcą, ale też na przekazanie w przygotowaniu do odpowiedzialnego rodzicielstwa podstaw antropologicznych. W ten sposób poszczególni autorzy ukazują znaczenie rozwoju duchowego małżonków, ich wielkiego powołania do miłości i do dzielenia się miłością, której najpiękniejszym elementem jest akt zjednoczenia płciowego w ich otwartości na przyjęcie daru życia. W ten sposób małżonkowie odkrywają się jako współpracownicy Boga w dziele stworzenia.

Pierwszy rozdział – *Il mistero di Dio si rende visibile nell'amore uomo-donna* („Tajemnica Boga staje się widzialna w miłości pomiędzy mężczyzną a kobietą”), której autorem jest biskup Werony Giuseppe Zenti – przedstawia miłość małżeńską jako tę, która ukazuje tajemnicę Boga – Miłości. Autor, chcąc ukazać miłość małżeńską, jej zakorzenienie w miłości Boga, wychodzi od źródła ludzkiej miłości, czyli od stworzenia człowieka na Boży obraz i podobieństwo jako mężczyzny i kobiety zdolnych do miłości i do płodności. Zdolność do miłości w wolności, tak jak kocha Bóg. Tak jak żadna z Boskich Osób nie żyje dla siebie, tak i małżonkowie nie żyją tylko dla siebie, ale przyjmują się nawzajem takimi, jakimi są. Miłość we wzajemności i w darze, który jest darem bezinteresownym. Taką miłość charakteryzuje również jedność: jedność małżonków i jedność rodziny. Podkreślona jest także w tej części wierność Bożej miłości. Bóg – mimo niewierności człowieka – jest zawsze wierny. Takiej wierności wymaga miłość małżeńska, bo tego domaga się przymierze miłości, zawarte w wolności pomiędzy mężczyzną a kobietą w sakramencie małżeństwa. Wierność, która mówi, jak wiele znaczy dla mnie mój współmałżonek, moja miłość do niego i do Boga, moje słowo.

Autor wskazuje również na znaczenie relacji małżeńskiej w kontekście relacji Chrystusa do Kościoła. Kościół, który zrodził się w tajemnicy Paschalnej Chrystusa, Chrystus, który ciągle ofiarowuje się Kościołowi i żywi go chlebem Eucharystycznym, odpowiada Mu swoją miłością i wiernością. Podobnie w małżeństwie: relacja rozwija się we wzajemnej miłości, we wzajemnym ofiarowaniu, we wzajemnej przynależności i świadectwie o przynależności i o miłości do Chrystusa.

Kolejny rozdział książki autorstwa księdza Francesco Pilloni – wykładowcy teologii patrystycznej w Instytucie Jana Pawła II do Studiów o Małżeństwie i Rodzinie w Rzymie nosi tytuł: *Da Humanae vitae a Deus caritas est: il cammino dell'amore* („Od Humanae vitae do Deus caritas est: droga miłości”). Autor tego rozdziału przypomina najważniejsze elementy nauczania Magisterium Kościoła dotyczące miłości małżeńskiej i przekazywania życia w kontekście zachodzących zmian kulturo-

wych i obyczajowych w społeczeństwie. Wskazuje, iż korzystanie z daru wolności jako wypełnienia miłości jest prawdziwe, jeśli opiera się na głębokiej prawdzie o tym, kim jest człowiek, i jest skierowane ku dobru człowieka. Prawda ta mówi, że człowiek jest *imago Dei*, obrazem Boga, i trzeba go kochać taką miłością, która rodzi dobro osoby. W rozdziale tym podkreślone jest też znaczenie wartości ludzkiej cielesności, mężczyzny i kobiety, poprzez którą miłość małżeńska jest możliwa do zrealizowania. Warto też zwrócić uwagę na wielokrotne podkreślenie znaczenia Eucharystii w życiu małżonków poprzez uczestnictwo, w której małżonkowie są wprowadzani w dynamikę daru.

La persona nasce dall'amore nell'unione uomo – donna („Osoba rodzi się z miłości w jedności mężczyzna – kobieta”) to tytuł kolejnego rozdziału, którego autorem jest ksiądz Silvio Longobardi, odpowiedzialny za duszpasterstwo rodzin w diecezji Nocera Interiore – Sarno we Włoszech i wykładowcy teologii moralnej w różnych instytucjach. Autor, ukazując powołanie do rodzicielstwa, wychodzi je od powołania Abrahama. W życiu Abrahama człowiek doświadcza tej samej drogi w powołaniu do rodzicielstwa. Najpierw, zanim mężczyzna stanie się ojcem a kobieta matką, jest dzieckiem Boga. Płodność i związane z nim rodzicielstwo nie jest dziełem człowieka, lecz darem Boga. Od Boga każda osoba ludzka otrzymuje łaskę uczestnictwa w dziele stwórczym Boga. Ojcem i matką staje się poprzez drogę miłości objawiającej się jako dar z siebie. Autor porusza kwestię płodności i rodzicielstwa w obecnym kontekście kulturowym, gdzie na płodność i rodzicielstwo nie patrzy się jako na naturalne wyrażenie i objawienie małżeńskiej miłości, lecz jako na fakt czysto biologiczny i często dziś pozostawiony decyzji kobiety. Stąd mentalność antykoncepcyjna i brak odpowiedzialności rodzicielskiej. Idąc tym tokiem rozważań, autor zadaje pytanie o tożsamość człowieka i w związku z tym o godność jego poczęcia, gdyż człowiek jest „słowem”, które mówi o Bogu.

W kolejnym rozdziale – *Il cammino della persona: figlio – sposo – padre; figlia – sposa – madre* („Droga osoby: syn – mąż – ojciec; córka – żona – matka”), autorstwa Philippe’a Kinkpona, wicedziekana Sekcji Afrykańskiej Instytutu Jana Pawła II – tematem wiodącym jest rozwój człowieka i jego objawienie się na kolejnych etapach życia, wśród których akcent pada na trzy: bycie dzieckiem, mężem/żoną, ojcem/matką. Pisząc o byciu dzieckiem, autor wskazuje na pierwszy związek, jakim jest biologiczny fakt zrodzenia, ale nie mniej ważnym związkiem jest woła rodziców oraz faktyczne posiadanie dziecka. Autor podkreśla znaczenie tych faktów, gdyż coraz częściej rodzicami stają się małżonkowie poprzez adopcję dziecka zrodzonego w sposób biologiczny przez innych rodziców.

Kolejny etap w życiu człowieka to bycie mężem/żoną, którym człowiek się staje poprzez fakt zawarcia małżeństwa, trwałego związku na całe życie. Dla chrześcijan jest on sakramentem, który nie tylko uświęca, ale nadaje też małżonkom szczególną tożsamość. Na tym etapie życia, jak autor podkreśla, małżonek jest darem Bożym dla małżonki – i odwrotnie; małżeństwo nie jest sprawą prywatną i jest powołaniem.

Bycie ojcem i matką jako kolejny etap życia stawia sobie za cel nade wszystko wychowanie, które jest zadaniem rodziców, ale nad którym czuwa Duch Święty, i dlatego rodzice winni być w tym procesie otwarci na Jego działanie i wsłuchani w Jego głos.

Kolejny artykuł, którego autorami są Giovanna i Giuseppe Galasso, nosi tytuł: *Fondamento e valore antropologico dei metodi naturali per la vita della coppia* („Podstawy i znaczenie antropologiczne naturalnych metod planowania rodziny w życiu małżonków”). Autorzy tego artykułu ukazują nam prawdę antropologiczną metod naturalnych rozpoznawania ludzkiej płodności jako metod diagnostycznych, a jednocześnie tych, w które Stwórca „wypozażył” małżonków, i ich znaczenia w życiu małżeńskim. Elementem wartym podkreślenia jest wpisanie metod naturalnych w prawdę o miłości małżeńskiej i w relację międzyosobową. Autorzy przypominają także nauczanie Magisterium Kościoła na ten temat. Istotnym elementem tego artykułu jest z pewnością wskazanie zalet stosowania naturalnych metod planowania rodziny, ale także podkreślenie znaczenia dialogu małżeńskiego, wartości wyborów małżeńskich, otwarcia na nowe życie i odpowiedzialne rodzicielstwo czy jakość relacji małżeńskiej.

Autorami ostatniego rozdziału omawianej publikacji są małżonkowie: Graziella i Francesco Gobbi, współpracujący z Wydziałem Duszpasterstwa Rodzin diecezji Ancona we Włoszech. Nosi on tytuł: *I metodi naturali nel cammino spirituale della coppia* („Naturalne metody planowania rodziny na drodze duchowości małżeńskiej”). Podkreśla się w nim, że stosowanie metod naturalnych planowania rodziny jest jednym z ważnych elementów małżeńskiej drogi do świętości. Autorzy wskazują na znaczenie niektórych słów w życiu duchowym, związanym ze stosowaniem metod naturalnych, takich jak jedność, czyli poszukiwanie symfonii i radości; wzajemność, czyli dialog w różnorodności; dar jako otwarcie na życie i poświęcenie się drugiej osobie; zaufanie Opatrzności Bożej i odpowiedzialność za życie; płodność, w której objawia się śmierć, życie i krzyż, oraz intymność w dialogu i komunii. Naturalne metody stają się stylem życia pozwalającym poznać osobę, wziąć odpowiedzialność za tę osobę i rozwijać relację, stając się także interpretatorami Bożych znaków.

Niewątpliwie wartością tej książki, co zauważa także we wstępie ks. prof. Livio Melina, jest zebranie i pogłębienie konieczności promocji odpowiedniej duchowości małżeńskiej, która łącząc formację teologiczną z wiedzą praktyczną i z rozwojem oraz wzrostem cnót sprawia, że małżonkowie stają się świadomi i odpowiedzialni za swoją właściwą misję świadczenia światu o płodności i przyjęciu miłości, Bożej miłości.

Książka ta może służyć zarówno małżonkom pragnącym pogłębić swoją duchowość małżeńską w tym szczególnym aspekcie, jakim jest przekazywanie życia i dzielenie się miłością, poprzez ukazanie podstaw antropologicznych i teologicznych małżeńskiego powołania, jak i tym osobom, które przez swoją posługę duszpasterską przygotowują młodych ludzi do życia w sakramentalnym małżeństwie i do odpowiedzialnego rodzicielstwa, a także osobom wspierającym małżonków w rozwoju ich duchowości i w dążeniu do świętości, w odkrywaniu prawdy o miłości jako daru z siebie samego.

Ks. Mirosław Brzeziński
Katedra Opieki Społecznej Paliatywnej i Hospicyjnej
Instytutu Nauk o Rodzinie KUL